

Analyse af DK5 og dets rolle på folkebibliotekerne i dag

Resumé

Formål og baggrund

SLKS har bedt DBC om at belyse DK5's aktuelle rolle med fokus på, hvordan systemet understøtter alternative opstillinger samt mulighederne for at forenkle klassifikationen. Der skal desuden sikres kompatibilitet bagud. Analysen skal munde ud i en handlingsplan. Implementering af denne kræver særskilt finansiering.

Centrale fund

- DK5 fungerer fortsat som en grundlæggende infrastruktur. Ingen biblioteker har fravalgt systemet; cirka halvdelen kombinerer DK5 med alternative opstillinger, og de fleste baserer deres alternative opstillinger på DK5.
- Hyppigt anvendte alternative grupperinger omfatter hobby/kreativitet, mad og drikke, haveliv/udeliv samt rejseguides.
- Børneområdet har flest og mest fleksible alternative opstillinger, ofte med blanding af skøn- og faglitteratur.
- I den professionelle grænseflade udgør DK5-søgninger 1,4 %, mens de i borgervendte grænseflader udgør 17 % (hovedsageligt maskinelle søgninger).
- Bibliotekerne efterspørger kompetenceløft for medarbejdere og bedre formidling til borgerne.
- Omtrent halvdelen af bibliotekerne ønsker centrale opstillingsløsninger; resten foretrækker enten lokal frihed eller ingen ændringer i DK5.

Forslag

- **Vedligehold:**
 - Intensiveret revision og løbende sproglig modernisering.
 - Systematisk gennemgang af 10-grupper.
- **Forenkling:**
 - Reduktion af antallet af klassemærker.
 - Initiativer til at håndtere meget lange klassemærker (f.eks. kogebøger).
 - Mere enkel model for skønlitterære tillægstal og biplaceringer.

- Fravælgelse af klassemærker for udvalgte materialetyper (kollektive serier efter RDA)
- **Udvikling og formidling**
 - DBC udvikler valgfrie, automatiske opstillingskategorier primært baseret på DK5 og eventuelt emneord initieret af bibliotekerne.
 - Styrket formidling og bedre medarbejderunderstøttelse, herunder samlet klassemærkeliste på DK5-sites.
 - Forbedringer af visning og filtrering i Bibliotek.dk og Netpunkt.
- **Ontologi**
 - DBC's ontologi forventes på sigt at styrke semantisk søgning; mapping mellem DK5-klasser og ontologiske begreber anbefales. Ontologien kan dog i sin nuværende form ikke fungere som opstillingssystem.

Konklusion

- DK5 vurderes som en robust og fleksibel grundstruktur; forenklinger bør være tilvalgsbaserede og sikre mindst muligt rettelse af opstillingsdata.
- Rapporten skitserer en balanceret kombination af hurtige justeringer (sprog, nedlæggelser/sammenlægninger) og større indsatser (fx 10-gruppe-gennemgange, opstillingskategorier, forenkling af skønlitterære biplaceringer og forbedringer af grænseflader) samt bedre formidling af DK5.
- Næste skridt: SLKS og DBC prioriterer forslagene med inddragelse af bibliotekerne. Finansiering afklares i form af ekstra midler eller øremærkning i NB-budget samt SBD-midler til opstillingskategorier. Implementeringsplan udarbejdes.

Indledning

DK5-vedligeholdelse og -udvikling varetages af DBC. Til det formål er der nedsat et DK5-forum, der består af 4 registrerende medarbejdere samt en ledelsesrepræsentant. Forummet mødes 3-4 gange årligt og behandler emner vedrørende revision af klassemærkerne. Emnerne kan udspringe af henvendelser fra bibliotekerne eller af DBC's registrerende medarbejdere, fx forslag til ændringer i registeropslag, placering af bestemte emner eller opdatering af noter til klassemærker (sproglig ajourføring eller ændret grænsedragning).

DK5-forum udarbejder årligt en årsberetning, der forelægges for Nationalbibliografisk Udvalg.

I 2022-2023 gennemførte DBC et større projekt i samarbejde med centralbibliotekerne om bedre emnebehandling af minoriteter. Arbejdet påvirkede både ordvalg i DK5 og præciseringer af placering, fx for LGBT+-relaterede grupper.

Efter henvendelse fra Det Grønlandske Landsbibliotek har DK5-forum analyseret muligheder og konsekvenser ved en eventuel ændring af klassifikation og opstilling af materialer, der handler om Grønland, grønlandske forhold og grønlandsk skønlitteratur samt justering af overskrifter og noter om grønlandske forhold.

Medlemmerne af DK5-forum gennemfører desuden kompetenceudviklingskurser for DBC's registrerende medarbejdere i grundlæggende klassifikation samt emnespecifikke kurser (fx klassifikation af kunstbøger og materialer om forurening, spiritualitet og filosofi).

Baggrunden for rapporten

Mange folkebiblioteker vælger i dag at opstille deres samlinger i bredere grupper end DK5-klassificeringen. Samtidig går udviklingen i retning af, at færre biblioteksansatte har et indgående kendskab til DK5's detaljerede struktur.

På den baggrund har Slots- og Kulturstyrelsen bestilt denne analyse og afsat deres udviklingstimer for 2024 og 2025 til arbejdet med at belyse DK5's rolle i dag (kommissorium, bilag 1).

Formålet med analysen har blandt andet været at vurdere, hvordan DBC kan understøtte bibliotekernes brug af alternative opstillingsgrupper, samt om der er grundlag for at forenkle DK5 – eksempelvis ved at reducere underdelingsgraden – eller om anvendelsen kan gøres enklere gennem færre biplaceringer.

Et centralt vilkår for både analysen og eventuelle fremtidige tiltag er, at der skal sikres bagudrettet kompatibilitet med bibliotekernes nuværende opstilling af faglitteraturen på et vist niveau. Dette skal sikre, at brugerne fortsat kan orientere sig og finde materialer i samlingerne på baggrund af eksisterende opstillingsdata.

Analysen skal munde ud i forslag til en handlingsplan. Det skal understreges, at de timer, som Slots- og Kulturstyrelsen har afsat, alene dækker gennemførelsen af undersøgelsen og udarbejdelsen af handlingsplanen. En eventuel implementering af ændringer i DK5 vil kræve særskilt finansiering.

Datagrundlag

Analysen bygger på følgende dataindsamling:

- **Interview** med 9 folkebiblioteker (Augustenborg, Gentofte, Herning, Glostrup, Kolding, Vejle, Næstved, København), 2 FFU'er (AU Library, Gribskov Gymnasium) samt Biblioteksafgiften i Slots- og Kulturstyrelsen. Dertil deltagelse i møde med Gentofte CB-områdets chefer og dialog med Danmarks Statistik.
- **Spørgeskemaundersøgelse** udsendt gennem FBI-nyt med 182 besvarelser.
- **Undersøgelse af udvalgte folkebibliotekers CMS** ift. opstillingsdata. Denne del blev nedskaleret, da interviewomfanget blev øget og spørgeskemaet blev udsendt bredt med høj svarprocent.
- **Logfiler** fra 1. kvartal af 2025 for søgemaskinen Complex search (bibliotek.dk og folkebibliotekernes CMS'er) samt open search (Netpunkt).
- **Optælling af forekomsten af klassemærker** i DBC- og bibliotekskatalogiserede poster samlet og for perioden fra 2020 og frem – både opstillingsklassemærker og biplaceringer.
- **Gennemgang af grænseflader** med henblik på at identificere muligheder for søgning, visning og videreklik på klassemærker.
- **Overvejelser** om samspil mellem DK5 og DBC-ontologien.

På baggrund af de indsamlede og analyserede data fremsætter rapporten i konklusionen en række forslag til forbedringer og forenklinger af DK5. En realisering af disse forslag forudsætter særsilt ressourcetildeling – både i DBC's Metadata-afdeling og, for visse initiativers vedkommende, i Produktudviklingsafdelingen.

Interviews

Udgangspunktet var at interviewe 5–7 biblioteker. Det viste sig hensigtsmæssigt at udvide omfanget for at afdække forskellige praksisser i opstilling og anvendelse af DK5. Af de 9 interviewede folkebiblioteker har 6 foretaget mere eller mindre omfattende ændringer i opstillingen af faglitteratur. I interviewene tegnede der sig et bredt spektrum af opstillinger fra meget tema- og salgsinspirerede opstillinger (fx Augustenborg) til konsekvent DK5-opstilling (fx Herning og Gentofte). Selvom der er ret stor forskel på den måde, bibliotekerne arbejder med alternative opstillinger, er der nogle grupper og kendetegn, der går igen en del steder. De mest brugte grupperinger er:

- *Håndarbejde/Hobby/Krea* - enten kun en sammenstilling af
64.6-64.69 **Håndarbejde**
79.31 **Legetøj**
79.32 **Dukker** (disse 2 grupper for at få hæklede og syede dukker mm med)
eller en mere bred hobby-gruppe indeholdende både håndarbejde og legetøj samt fx
63.59 **Blomsterbinding og dekoration**
66.62 **Tekstilfarvning**
74.901 **Tegnekunstens teknik**
- *Mad og drikke* – samlegruppe, der indeholder både kogebøger og materialer om drikkevarer fx
64.1 **Madlavning** og undergrupper
66.83 **Vin og spiritus**
66.84 **Bryggeri. Øl. Mineralvand**
66.88 **Nydelsesmidler. Stimulanser**
66.89 **Krydderier og andre fødevarer**
Nogle biblioteker tilføjer diæter, da der ofte er opskrifter i disse bøger
61.38 **Ernæring**
61.541 **Diætbehandling**
- *Haveliv/Udeliv* – bredt om det, man beskæftiger sig med i haven (og evt. i naturen) fx
57.1 **Almindelig botanik** med visse undergrupper
57.2 **Danmarks flora i alm.**
57.6 **Frøplanter i alm. m.fl.**
63.2 **Kulturplanternes sygdomme og skadedyr i alm. Ukrudt**
63.34 **Rodfrugter og andre foderplanter**
63.35 **Kartofler**
63.5-63.58 **Gartneri og havebrug**
og tillige dyrehold i haven i grupperne
63.651 **Høns**
63.652 **Duer**
63.8 **Insektavl i alm. Biavl**
Nogle tilføjer bredere natur i gruppen med fx
79.69 **Friluftsliv** og undergrupper
79.9 **Jagt. Skydning. Sportsfiskeri** og undergrupper

- *Rejseguides* – materialer la ”Turen går til” udskilles ofte fra 40’er grupperne som helhed og placeres efter land på hylder eller krybber.

På tværs af tilgangene er indtrykket, at DK5 værdsættes som grundstruktur, som lokale opstillinger kan bygges ovenpå. Nogle efterspørger centrale opstillingsgrupper på tværs af DK5, som biblioteker kan vælge til.

Uden IMS kan manuel udpegning være ressourcekrævende. IMS – Intelligent MaterialestyringsSystem anvendes af ca. 10 kommuner til at styre flydende materialebestande mellem filialer. Systemet fordeler automatisk materialer, så hylderne hverken bliver overfyldte eller tomme og kan desuden sende overskydende materialer til et materialehotel. IMS understøtter udstillinger og alternative opstillinger gennem præcise DK5-udtræk, hvor materialer med bestemte klassemærker samles. Systemet understøtter ikke udtræk baseret på emneord.

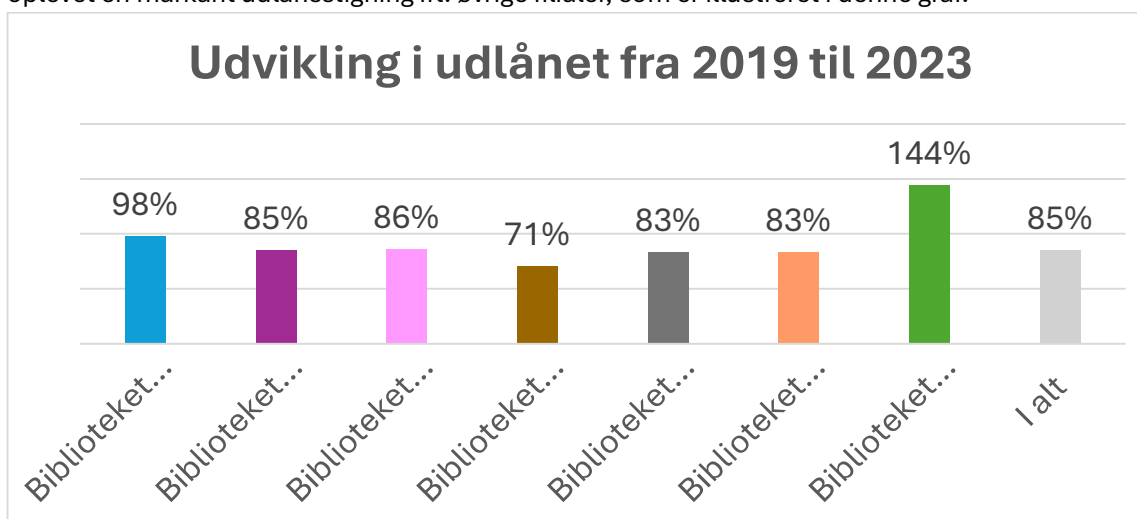
Der var stor imødekommenhed i forbindelse med interviewene, og der blev afsat god tid til både rundvisninger og samtale med op til seks medarbejdere. De bidrog engageret med indblik i deres egen praksis og refleksioner over DK5’s anvendelsesmuligheder.

De enkelte interviews er uddybet i det følgende.

Sønderborg / Augustenborg Bibliotek

Augustenborg er et lille bibliotek med lange åbningstider og delvis bemanning. Biblioteket fungerer som oplevelsesbibliotek frem for universalbibliotek. Materialerne er organiseret i 3 zoner: en familiezone med børnelitteratur og bøger til forældre, en litteraturzone med skønlitteratur og en temazone med diverse faglitterære emner (fx *krop og sind*, *strik og hækle*, *kæledyr*). Materialerne står efter DK5 under emnerne, fordi tallene er på bogryggen, men opstilling efter forfatter kunne også bruges. IMS anvendes til alternative opstillinger/udstillinger. Konceptet skal udbredes til flere filialer, dog formentlig ikke Sønderborg Hovedbibliotek pga. behov for finere inddeling af hensyn til fx studerende.

Opstillingen er inspireret af detailhandelen, og de kalder den selv Bilkamodellen. Biblioteket har oplevet en markant udlånsstigning ift. øvrige filialer, som er illustreret i denne graf.

DK5 bruges fortsat til søgning blandt erfarne bibliotekarer, men mange medarbejdere uden biblioteksuddannelse er mindre fortrolige med DK5. Borgerne søger stort set ikke på klassemærker. Biblioteket foreslår en kurateret liste med 200–500 “superemneord” som alternativ/overbygning til DK5. Alle bøger skal have mindst ét superemneord, så det kan bruges til opstilling.

Gentofte Bibliotek

Gentofte er centralbibliotek med betydelige ressourcer. Der er åbningstider uden betjening, men der er næsten altid en medarbejder til stede, som man kan spørge. De har ikke IMS.

Opstillingen følger traditionelt DK5. I det store og hele fungerer det godt. Gruppe 19 IT var midlertidigt opstillet særskilt med positiv udlånseffekt, men er tilbage i almindelig opstilling. Bydelsbibliotekerne er overvejende traditionelt opstillet; dog har Ordrup særskilte inddelinger (*sundhed, sport m.m.*).

Børnebiblioteket er også traditionelt opstillet med fag- og skønlitteratur adskilt. Børneskønlitteraturen er genreopdelt (fx *science, venskab, sport, gys, heste*) baseret på emneord.

Bibliotekarer søger ofte på DK5 – typisk som opstillingssøgning – med emneord som indgang til relevante klassemærker. Biplaceringer opleves som støj i det daglige arbejde med borgerne i udlånet. Karruseller o.l. genereres vha. emneord.

Velbevandrede lånere kender og bruger DK5. Der tilbydes introduktioner til studerende og plakater med DK5-oversigter som hjælp.

Glostrup bibliotek

Glostrup Bibliotek er et relativt lille bibliotek uden IMS. De anvender Cicero til permanente delopstillinger (ca. 50) som *sundhed, biografier, rejsebøger, madbøger, håndarbejde* – delvist vha. DK5. Delopstillingerne er lavet på baggrund af personlig kuratering, hvor alle materialer er gennemset for at finde den rette placering.

Kategorien Sundhed rummer materialer, der i mangel af bedre ord kaldes selvhjælpsbøger, dvs. bøger på et alment niveau. De er underdelt i grupper som *angst, graviditet, fordøjelse, kærlighed, sex*. De meget faglige værker (fx til undervisning) skilles ud og står efter DK5. Sundhedskategorien udspringer af et samarbejde med Psykiatrisk Center i Glostrup. Borgerne og bogopsætter bliver af og til forvirrede over, at man skal finde et emne flere steder.

Biblioteket abonnerer på Valg+ fra Bibmedia og får inddelt indkøbene i deres delopstillinger. Disse vurderes efterfølgende på biblioteket. Sundhedsbøger er altid personligt kuraterede. DK5 vurderes som et godt, detaljeret system, men det efterlyses, at mindre biblioteker lettere kan klynge kategorier vha. emneord for at reducere manuel kuratering.

Herning Bibliotek

Biblioteket opstiller traditionelt efter DK5. Der laves ikke-permanente tematiske udstillinger på tværs af DK5 via Cicero. På børneområdet er kun letlæsnings- og billedbøger udskilt; øvrig børnefaglitteratur står systematisk.

DK5 anvendes til søgning/afgrænsning. Herning katalogiserer udenlandske materialer til andre folkebiblioteker, og i registreringen prioriteres bplaceringer for at give ekstra søgeindgange. Borgerne er ikke bevidste om klassemærkerne, men søger i bibliotekets CMS og finder placeringen her.

Større ændringer i DK5 vil føre til et katalogbrud, hvor man ikke længere kan vise borgerne frem til ét sted, hvor materialet står samlet. Det vil også have søgemæssige konsekvenser, da Herning bruger DK5 til både emnesøgninger og til at finde materialer, der skal formidles i fx udstillinger. De har som centralbibliotek mange nationalbibliografiske materialer uden emneord, hvor DK5 ofte er den eneste emneindgang og derfor ekstra vigtig. Desuden indgår DK5 som paramenter i dataanalyser. Ved store ændringer af DK5 ville det blive sværere at lave dataanalyse historisk set.

Langt hen ad vejen er DK5 fint, specielt for et centralbibliotek, der arbejder meget med fremfinding, hvilket systematikken er med til at effektivisere. At skulle opnå konsensus blandt bibliotekerne om superemneord eller alternative opstillinger vil være meget vanskeligt.

Gribskov Gymnasium og Gribskov Bibliotek

Gymnasiebiblioteket er opstillet efter DK5. Materialerne bruges både som taskebøger (lukkede hylder) og til opgaveskrivning (åbne hylder). Meget specifikke underdelinger behøves ikke på de lukkede hylder, men på de åbne hylder kan der være et andet behov. Der er ingen selvbetjening på gymnasiebiblioteket.

Bibliotekaren søger ofte på DK5, da emneord kan være for vage og visse materialer ikke har emneord. Her er bplaceringer meget nyttige. Eleverne introduceres til DK5 forud for større opgaver.

Gribskov Bibliotek har mange særopstillinger: *motion og sundhed (yoga, træning, kost), mad og vin, sport og fritid (sportsbiografier, udendørs lege til familien, løbetræning)*. De laves manuelt, da biblioteket ikke har IMS. DK5 bruges intensivt til søgning ifm. udstillinger.

Nye medarbejdere introduceres til DK5. Det kunne være relevant at inddrage DBC i sådan noget undervisning. Holdningen er, at DBC ikke skal frygte større ændringer – bibliotekerne skal nok håndtere dem.

Københavns Kommunes Biblioteker

Materialerne er groft opdelt i tre kategorier:

- Hovedsamling (stringent DK5-opstilling)
- Udstillingsmateriale (allerede mærket ved indkøb til permanente udstillingskategorier, fx *DIY*)
- Lager (ofte kaotisk opstilling uden fast opstillingslogik)

I børnebiblioteket kombineres klassisk DK5 og faste tematiske kategorier (*maskiner, drager, krop, sut og prut, fantastiske fakta*), hvor skøn- og faglitteratur blandes.

DK5 fungerer godt for borgere, der kender systemet, og eftersøger specifikke emner. Dem har KKB en del af. I betjeningen bruges både DK5 og emneord. Biplaceringer er nyttige i fx biografisøgninger. KKB anvender IMS, men ikke udstillingsmodulet, da det vurderes som for ressourcekrævende.

DK5 virker godt for et bibliotek af denne størrelse. DBC kan hjælpe bibliotekerne ved fortsat at revidere systemet og inddrage bibliotekerne.

Kolding Bibliotek

Kolding Bibliotek bruger ikke IMS, men har flydende opstilling. Man opererer med permanente alternative opstillinger, klassisk DK5 og skiftende udstillinger. Permanente opstillinger blander DK5-klassemærker og fiktion/non-fiktion (*mad og drikke, true crime, virkelige fortællinger*). Materialerne opstilles efter DK5 indenfor opstillingsgrupperne. En intern undersøgelse viser en udlånsstigning på 11 % (børn) og 14 % (voksen) efter omlægning til opstillingsgrupper.

Der er ikke utilfredshed med DK5 som sorteringssystem – de har blot taget nogen ting ud og samlet. De ville være kede af, hvis det blev dikteret andetsteds fra, hvordan de skulle opstille deres ting. DK5 er god til systematisk søgning efter fakta, da man ikke skal forlade sig på bestemte emneord. Ændringer i DK5 har arbejds-mæssige konsekvenser i form af rettelse af bogrygge.

Medarbejderne søger ret meget på DK5 (også på biplaceringer), og det bruges også til videreklik. Man kunne supplere med overordnede emneord, men sproglige definitioner kan være vanskelige og omskiftelige.

Næstved Bibliotek

Næstved bibliotek er i gang med et pilotprojekt med alternativ opstilling af materialer (modificeret version af Augustenborg-model) på Fuglebjerg bibliotek. Modellen skal efterfølgende udrulles på øvrige lokalbiblioteker, hvis det er en succes. Det er for nuværende ikke afklaret, om hovedbiblioteket på sigt skal bruge samme opstilling, da der skal tages højde for fx en bredere materialesamling.

Næstved bibliotek bruger IMS, og der opereres med 10 temaopstillinger i voksenfaglitteraturen. DK5 bruges sjældent til søgning hos såvel medarbejdere som borgere. Både søgning og videreklik er i langt højere grad baseret på emneord, ligesom disse bruges til karruseller mm.

Det ville give mening, hvis DBC lavede opstillingsforslag til faglitteraturen for at spare ressourcer på bibliotekerne. Grundlæggende er DK5 et godt skelet. Hvis biplaceringer kan bruges som baggrund for at udtrække en præcis statistik, har de bestemt en eksistensberettigelse.

Vejle Bibliotek

Vejle bibliotek anvender IMS. I forbindelse med midlertidig flytning er samlingen omgrupperet i alternative opstillinger (*true crime, sundhed, musik/teater/film, mad og drikke*). Inden for grupperne opstilles efter DK5.

DK5 (herunder biplaceringer) bruges meget af bibliotekarere, hvorimod andre medarbejdergrupper er mindre fortrolige med klassifikationen. DK5 opleves primært som opstillingssystem frem for søgesystem. Biblioteket kan ikke undvære DK5 uden at køre to systemer parallelt og det vil give et databrud. Superemneord kan hurtigt forældes, men man kunne bygge noget oven på DK5, som vil hjælpe bibliotekerne.

Der er et ønske om kompetenceløft af biblioteksmedarbejderne for at kunne udnytte DK5 bedre. Lige nu er det op til de enkelte biblioteker at få de nye medarbejdere med, men det er svært at videregive tavs viden.

AU Library

Deres hovedsamling og semesterhylder er opstillet efter DK5, men særsamlinger og gamle samlinger følger ældre, hjemmelavede systemer, også med klassifikationsnumre.

DK5 opleves som værende hensigtsmæssig, så der er ikke overvejet andre opstillingssystemer. Grupperne 37 Pædagogik og 65 Handel og samfærdsel har mange bøger, men alternativet ville være meget mere findelte grupper.

De studerende kender DK5 fra folkebibliotekerne og græsser på åbne hylder efter tal/placering. Forskere bruger også hylderne aktivt. Søgning i Alma/Primo vurderes mindre velegnet, da det er en fælles søgeflade for mange biblioteker, der har forskellig opstilling.

Danmarks Statistik

Danmarks Statistik anvender DK5 i forbindelse med udarbejdelsen af bogstatistikken til at lave en opdelingen af bogudgivelser mellem skøn- og faglitteratur. De benytter også DK5 til at inddele bogudgivelser i emner inden for faglitteratur og type inden for skønlitteratur. Se tabellen BOG02: Udkomne bøger efter emne, omfang, udgave og medie i [Statistikbanken](#)

Der benyttes på nuværende tidspunkt forskellige genreopdelinger fra diverse kilder inden for litteraturstatistikker. De vil gerne på sigt ensarte på tværs af litteraturstatistikkerne.

Biblioteksafgiften

DK5 anvendes ikke i forbindelse med udbetaling af biblioteksafgift, og der er ingen planer om at anvende klassemærker fremover.

Gentofte CB-møde

Der fremkom mange betragtninger og forslag fra bibliotekslederne, der deltog i mødet:

- Det er vanskeligt at tilgodese både oplevelsesformidling og høj faglig formidling til studerende. Alternative opstillinger kan frustrere borgerens præcisionsbehov ved behov for specifikke emner.
- DK5 tager udgangspunkt i materialet. Alternative opstillinger tager udgangspunkt i brugen. Kunne man understøtte brugen i højere grad?
- Alternative opstillinger er til oplevelse, DK5 til faglige spørgsmål.
- Relativt få søger direkte på DK5.
- Ønske om mere tidssvarende DK5, fx indenfor sundhed og psykologi.
- Fordel, hvis DBC understøtter en central model til bred anvendelse.
- Der er behov for et kompetenceløft hos borgerne, fx små introduktioner til, hvor materialerne er.
- Forslag om brugerundersøgelser (inkl. observationer i rum og grænseflader). I lyset af det tildelte timetal, har DBC undladt at gå videre med dette forslag, da det vil være meget tidskrævende.

Spørgeskemaundersøgelse

I kommissoriet er det nævnt, at et bredere udsnit af folkebiblioteker kontaktes for udfyldelse af spørgeskema. Dette blev ændret til, at der generelt blev udsendt et spørgeskema for at nå så mange biblioteker som muligt. Der indkom 182 besvarelse fordelt på folkebiblioteker i 66 kommuner, 5 ungdomsuddannelser, 18 FFU'er og 6 øvrige (fx DR, Nota, Groenlandica). Flere kommuner bidrog med flere besvarelser (forskellige filialer/roller). Desuden var der i 15 spørgeskemaer ikke angivet arbejdssted.

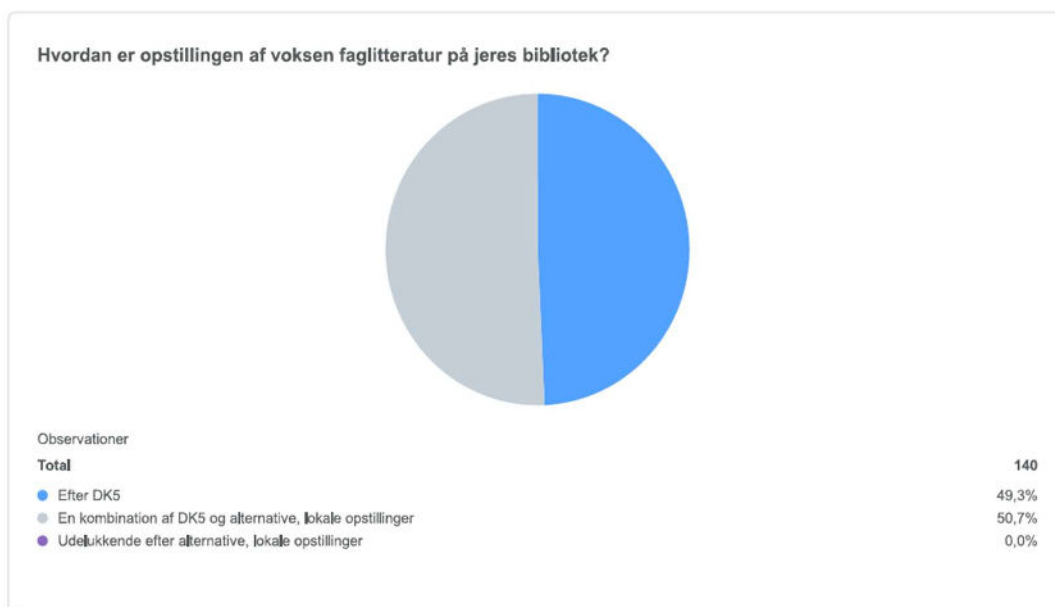
Et licensproblem i Enalyzer betød, at 20 besvarelser ikke indgår i den rapport, der er genereret automatisk (bilag 2 Spørgeskema rapport). Disse 20 er gennemgået manuelt og indregnet i optællinger og kvalitativt udtræk.

Spørgeskemaet var udformet, så man blev ledt til forskellige spørgsmål alt efter hvad man fx svarede omkring den nuværende opstilling på biblioteket. Af praktiske årsager i Enalyzers spørgemodell blev respondenterne nødt til at klikke på svarmuligheden "Har du kommentarer" for at uddybe deres svar, samtidig med at de kunne vælge mellem de andre svarmuligheder (bilag 3 Spørgeskema)

Det er meget positivt og bemærkelsesværdigt, at hele 182 besvarelser er indkommet på spørgeskemaet. Besvarelserne er udfyldt grundigt og indeholder mange værdifulde kommentarer. Den høje deltagelse i spørgeskemaundersøgelsen – sammen med den store imødekommenhed i forbindelse med interviews – vidner om en markant interesse for klassifikation og et stærkt engagement i at bidrage til udviklingen af DK5.

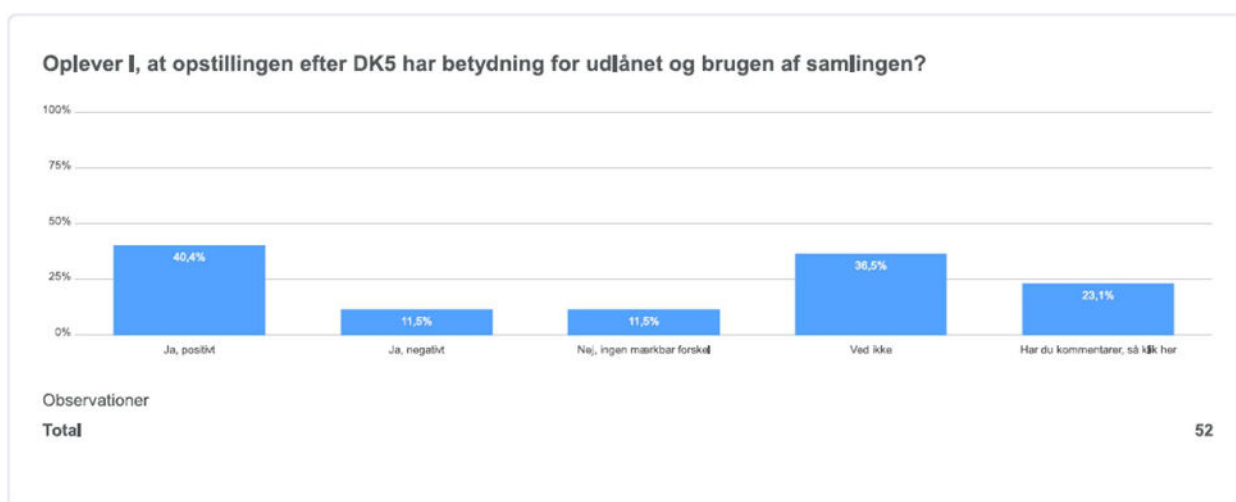
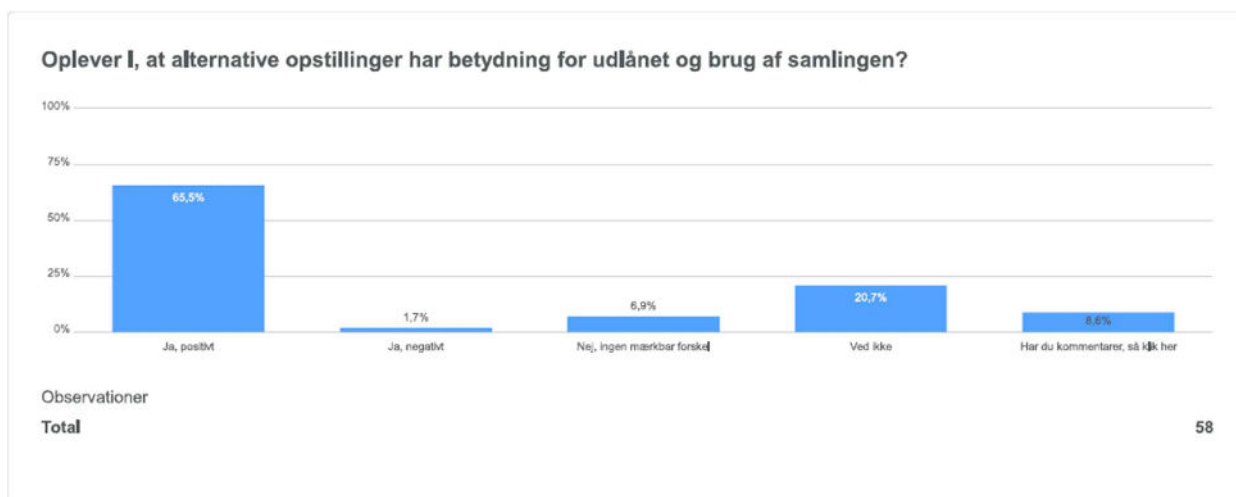
Generelt er indtrykket, at der er opbakning til DK5 som klassifikationssystem, også selvom man mange steder har udviklet opstillingen, så den passer til lokale behov. Der er mange konkrete spørgsmål og forslag til DK5 i kommentarerne.

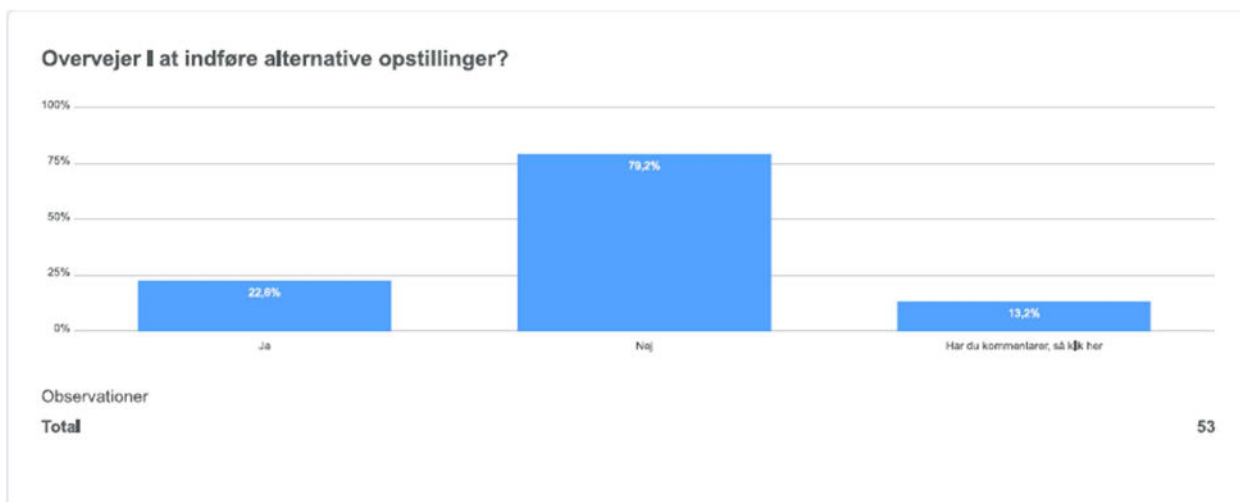
Omfang og karakter af alternative opstillinger

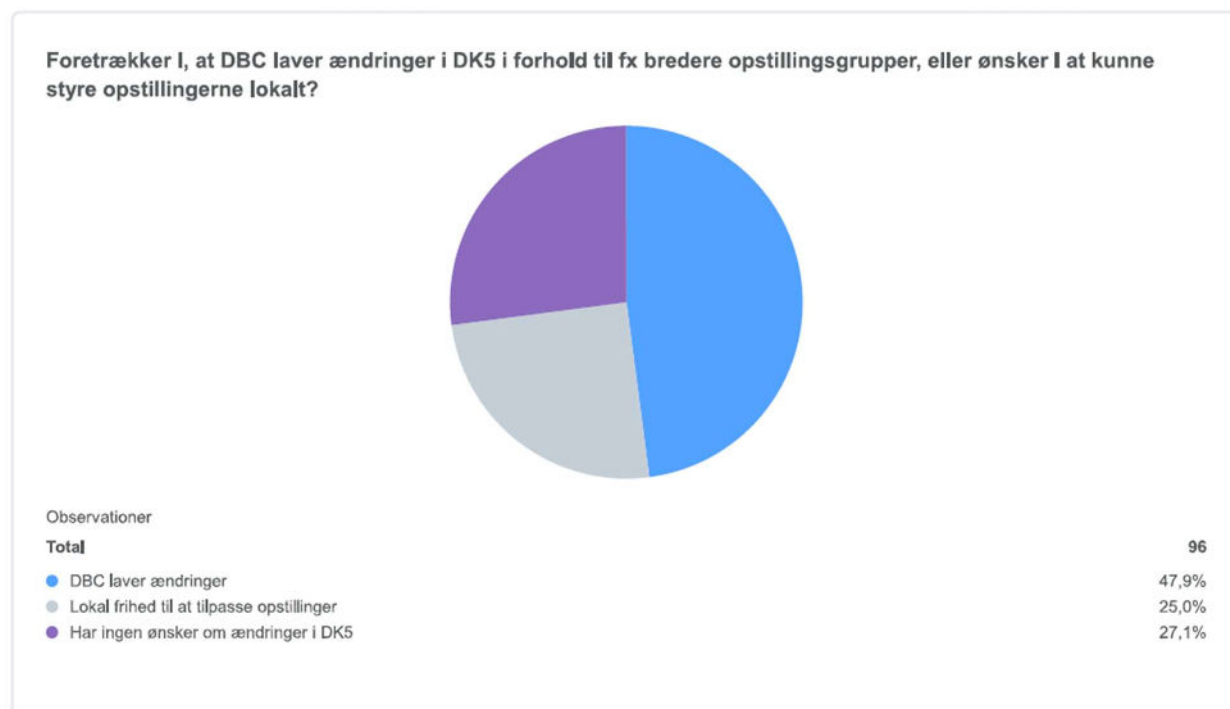
- Ingen har helt fravalgt DK5
- Omkring halvdelen kombinerer DK5 med alternative opstillinger. Inden for disse opstillinger ordnes materialerne typisk efter DK5.
- 79 % justerer løbende de alternative opstillinger; 81 % bygger dem på DK5.
- Primære motiver for at bruge opstillingsgrupper er: samling af spredte emner, tilgængelighed og brugerorientering og større udlån.
- Hyppige samleområder: hobby/krea, mad og drikke, rejser og skønlitteratur på engelsk (samlet med dansk).
- Ofte også alternative opstillinger for serier fx Tænkepauser eller for lokalhistoriske materialer.
- Motiver for udelukkende at bruge DK5 er national konsistens, genkendelighed og enkel reference i betjening og grænseflader – samt færre lokale vedligeholdelsesbyrder.

Generelt er også medarbejderne, der arbejder på biblioteker med alternative opstillinger, glade for DK5 som "skelet", som man kan plukke fra for at lave lokale opstillinger, der passer til behovet på det enkelte bibliotek og er tilpasset lånergruppen.

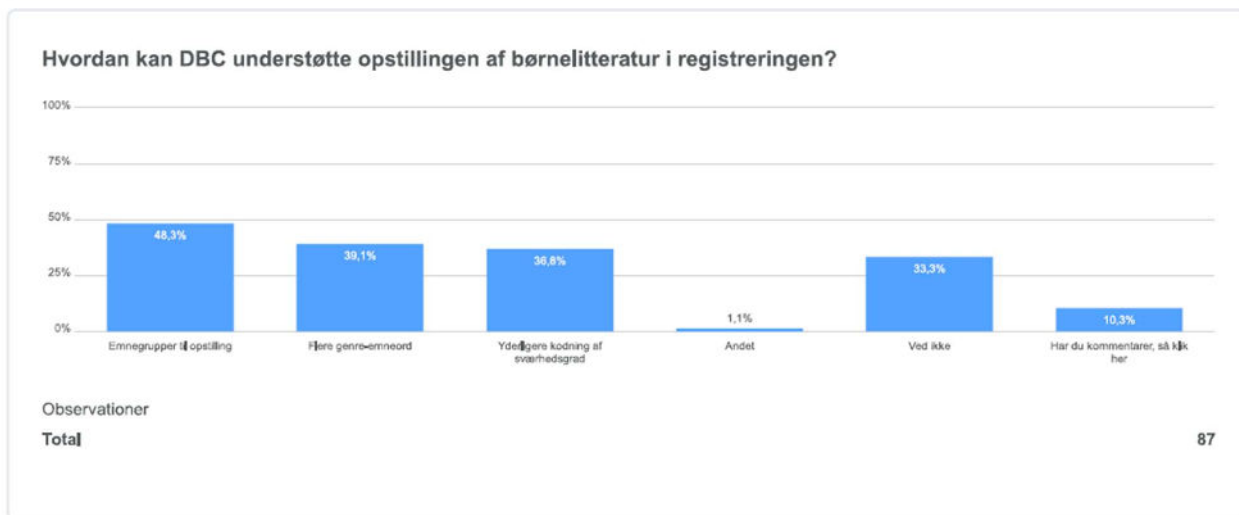
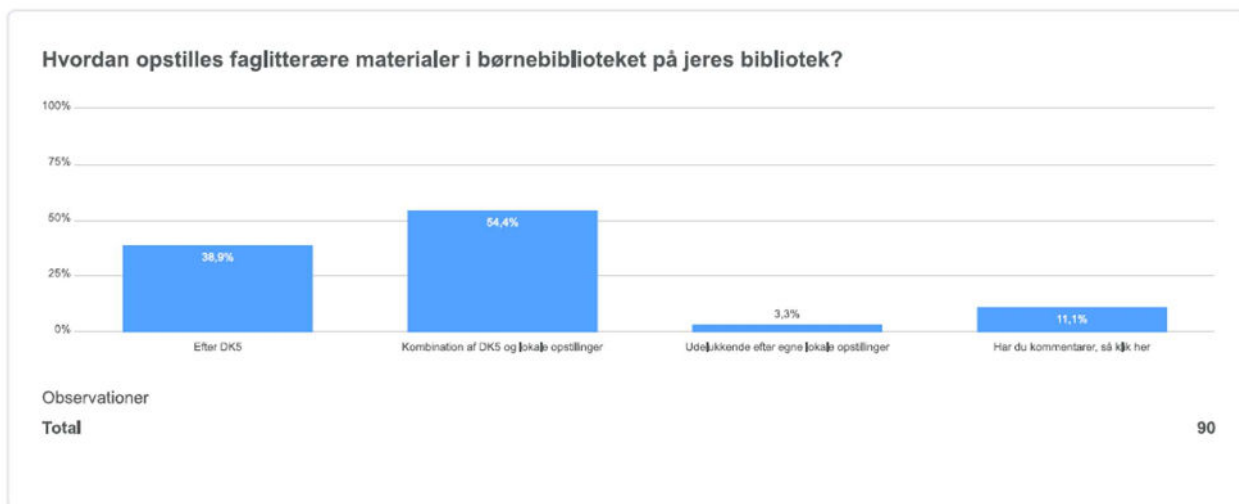
Respondenterne synes tilfredse med deres valg af brug af opstilling, og mener generelt, at deres opstillingsmåde fremmer udlån og brug af samlingen. Næsten 80 % af biblioteker uden alternative opstillinger angiver ingen planer om at indføre dem; en større forskydning mod alternative opstillinger synes derfor ikke nært forestående.

Mange efterlyser, at DBC spiller en mere aktiv rolle med centrale løsninger til opstillingsgrupper på tværs af DK5. Samtidig ønsker en stor del frihed til at tilpasse opstillingen efter lokale behov. Dette kan også betyde forskellig opstilling på de enkelte filialer i en kommune. Derudover er der ca. 27 %, der

ikke har ønsker til ændringer i DK5. Det peger mod, at evt. ændringer fra DBC's side bør være tilvalgsbaserede frem for obligatoriske og skal tage udgangspunkt i bibliotekernes behov og ønsker.

Opstilling i børnebiblioteker

Børneområdet har væsentligt flere og mere dynamiske alternative opstillinger end voksenområdet, og bibliotekernes praksis er meget forskelligartet. Fiktion og faglitteratur blandes ofte, og emner som *start i børnehaven*, *væk med sutten*, *heste*, *fantasy* m.fl. er vanskelige at realisere alene via klassemærker (og til tider også via emneord). Opstillingerne skifter oftere end på voksenområdet. Det taler imod brede, centrale standarder specifikt for børne- og ungdomsområdet uden en dybere, særskilt analyse.

Som det fremgår af spørgeskemaet, er det ikke kun ændring af opstillingen, der ønskes blandt børnebibliotekarerne, men også i høj grad flere genre-emneord og angivelse af sværhedsgrad. DBC arbejder løbende med at gøre katalogiseringen af børne- og ungdomslitteratur endnu mere brugbar, og

fx er der i efteråret 2025 indført aldersangivelse på Manga-tegneserier, hvilket har været et ønske fra SBD-udvalget (KOMBITs udvalg for supplerende biblioteksdata).

DK5's opbygning - Konkrete forslag og kommentarer til DK5

Alle forslag fra interviews og spørgeskema er samlet i et særskilt dokument (bilag 4 Kommentarer til DK5 fra biblioteker), tematiseret for overblik. Da en del kommentarer rummer flere emner, optræder disse i flere overordnede temaer.

DK5-forum har gennemgået alle kommentarerne. Nogle er blevet til konkrete punkter på udvalgets løbende møder - andre kan indgå i mere målrettede indsatser, der gives forslag til i det følgende.

Opstillingskategorier

Flere af de alternative opstillinger, som folkebibliotekerne anvender, samler materialer inden for de samme overordnede emnegrupper, som eksempler tidligere i rapporten har vist. For at lette det lokale arbejde kunne det derfor være en mulighed, at DBC udarbejder et antal opstillingskategorier baseret på de mest udbredte samletemaer.

Kategorierne tildeles automatisk på baggrund af klassemærker – eventuelt suppleret af emneord – så der ikke pålægges DBC yderligere tidsforbrug i det daglige registreringsarbejde.

Initiativet til at etablere sådanne opstillingskategorier bør komme fra bibliotekerne selv, så løsningen i størst muligt omfang afspejler deres behov og praksis. Det vil således kræve et aktivt tilvalg og et tæt samarbejde mellem bibliotekerne at få opstillingskategorierne udviklet og implementeret.

Det skal afklares, om oplysninger om opstillingskategorier skal indarbejdes direkte i posterne eller håndteres på anden vis. DK5 er en del af nationalbibliografien, som Slots- og Kulturstyrelsen har ansvaret for. Opstillingskategorierne vil derimod udgøre en formidlingsmæssig overbygning, der alene bruges i folkebibliotekerne og derfor skal finansieres af SBD-midler.

Færre klassemærker med mange cifre

Flere biblioteker peger på, at de meget lange klassemærker giver praktiske udfordringer. Det gælder både i forhold til at vejlede brugerne, der kan have svært ved at afkode placeringen, og i forhold til bogopsætningen, hvor medarbejderne oplever, at materialer er vanskelige at sætte korrekt på plads. Samtidig er det imidlertid udfordrende at reducere længden af klassemærkerne, hvis man ønsker at bevare den nuværende detaljeringsgrad i DK5.

En af de hyppigst nævnte problemgrupper er 64.102 **Andre landes kogekunst i alm.** Her er klassemærkerne meget lange som følge af den geografiske underopdeling. Da gruppen er stærkt benyttet, oplever mange biblioteker væsentlige problemer i både opsætning og søgning. Der tegner sig dog flere mulige modeller, som kan afhjælpe udfordringerne.

1. Inddeling efter verdensdele

64.102 kan opdeles i brede geografiske grupper:

- 64.1021 – Europa
- 64.10281 – Asien
- 64.10283 – Afrika
- 64.10289 – Australien og Oceanien

Inden for hver verdensdel kan bøgerne placeres alfabetisk efter de mest anvendte lande (fx Italien, Spanien, Thailand, Marokko), mens øvrige lande samles i overgruppen.

Denne model indebærer et katalogbrud, men materialerne kan fortsat opstilles samlet uden ændringer på bogryggene, da den eksisterende underdeling kan bruges til at afgøre, hvilke materialer der skal stå i fx "italiensk madlavning" eller under en verdensdel. Det giver overskuelighed, at kun lande med mange bøger får en alfabetisk tilføjelse.

2. Supplering med landenavn

En anden mulighed er at bevare den nuværende klassifikation, men tilføje landenavnet i parentes efter klassemærket.

Det giver ikke kortere klassemærker, men gør det hurtigere at identificere oprindelseslandet og dermed lettere både at finde og at opstille materialerne.

Eksisterende materialer behøver ikke at blive ændret, men vil stå sammen med nye titler, hvor landenavnet er tilføjet, hvilket letter overblikket. Den nuværende detaljeringsgrad bliver med denne model ikke påvirket.

Det bør drøftes med folkebibliotekerne, om én af disse modeller – eller en kombination af dem – vil kunne afhjælpe udfordringerne i praksis, og hvilken løsning der i så fald vurderes mest hensigtsmæssig.

Sprogbrug

Flere kommentarer om utidssvarende sprogbrug understreger behovet for en øget indsats omkring sproglig ajourføring af både registeropslag og noter.

Der er generelt behov for øget opmærksomhed på formuleringer og begrebsvalg i det løbende klassifikationsarbejde, så DK5 i højere grad afspejler den aktuelle terminologi og den forståelsesramme, som brugerne møder i dag.

I dag gennemfører DBC primært revisioner af DK5 på baggrund af konkrete forespørgsler fra brugere eller katalogisatorer. Det betyder, at ikke alle grupper nødvendigvis bliver gennemgået med jævne mellemrum.

Som led i en mere strategisk modernisering foreslås derfor en systematisk gennemgang af én 10-gruppe ad gangen, hvor der sættes fokus på både struktur, ordlyd og relevans.

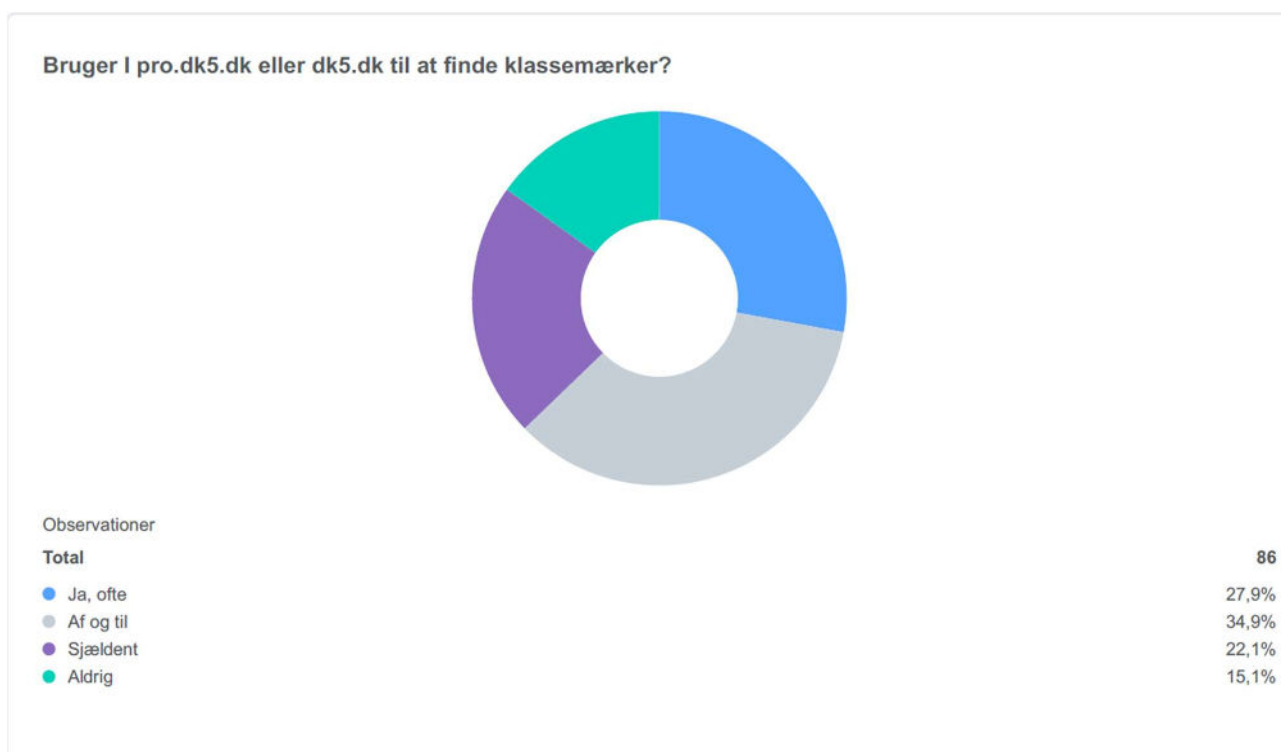
En sådan indsats vil give et mere detaljeret indblik i områder, der sjældent har været genstand for revision og bidrage til en mere helhedsorienteret og balanceret vedligeholdelse af systemet.

Formidling

Nogle bemærkninger peger på et øget formidlingsbehov. Flere påpeger det uheldige i, at oprindelige folk i 59.5 **Kulturanthropologi** kommer lige efter dyrene i gruppen 58 **Zoologi**. DK5 er hierarkisk opbygget, men efterfølgende talrækker er ikke nødvendigvis underordninger. 59.5 er dermed ikke en undergruppe til 58, men det kan være svært at gennemskue, hvis man ikke har indgående kendskab til DK5.

Ligeledes kan det virke mærkeligt, at IT-værktøjer ikke er samlet, men er placeret under deres brugsdomæne, hvilket er et gennemgående træk ved DK5.

En introduktion til DK5's hovedprincipper for biblioteksmedarbejdere vil øge forståelsen. Det kunne ske i form af webinarer for biblioteksansatte om analysens resultater og en grundintroduktion til DK5 samt informationsmateriale. DBC kan eventuelt også medvirke til at lave formidling af DK5 til borgerne eller til at klæde de biblioteksansatte bedre på til at varetage introer til DK5 for borgerne.

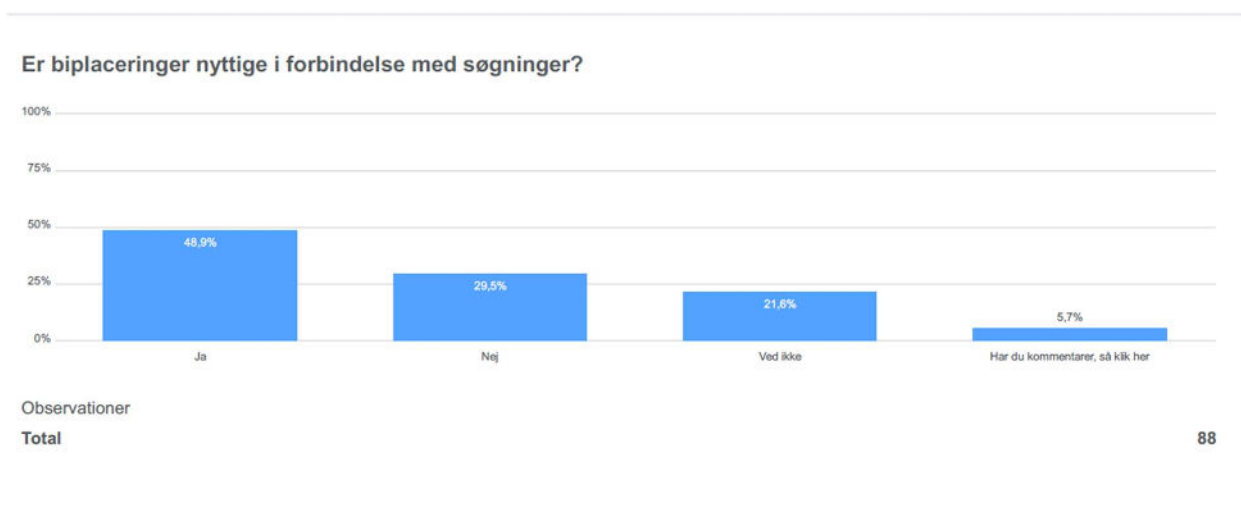
Flere steder benytter både medarbejdere og borgere fortsat de gamle trykte registre over DK5-systematikken. Da der ikke er udkommet nye udgaver de seneste 10–15 år, er disse registre imidlertid stærkt forældede. Samtidig viser spørgeskemaundersøgelsen, at brugen af pro.dk5.dk (til professionelle) og dk5.dk (til borgere) stadig er relativt begrænset.

Det peger på et behov for øget kendskab til de to sites, hvilket eksempelvis kunne indbygges i et webinar. Et sådant tiltag kunne både styrke anvendelsen af siderne og give et bedre indblik i DK5's struktur og opbygning.

En mulig videreudvikling kunne være at tilbyde en samlet og opdateret oversigt over alle klassemærker på både pro.dk5.dk og dk5.dk. En sådan liste ville give hurtig adgang til placering af emner og kunne fungere som grundlag for udarbejdelse af lokale vejledninger på bibliotekerne. Selvom de to sites rummer meget nyttig information, kræver det i dag en del klik at få overblik, og det er ikke muligt at se hele systemet samlet ét sted.

Biplaceringer

Som opstillingssystem kræver DK5 en hovedplacering. Biplaceringer angiver alternative faglige indgange, fx ved påvirkning mellem fag, institutionssynspunkter, kronologiske spænd over to undergrupper, eller når værket kan placeres i to grupper med samme ret.

Et af punkterne i kommissoriet omhandler en mulig forenkling gennem reduktion af biplaceringer. Interviews og spørgeskemabesvarelser viser imidlertid, at biplaceringer fortsat anvendes aktivt i litteratursøgninger. Omkring halvdelen af respondenterne vurderer, at biplaceringer er nyttige. De bidrager til, at samlingen udnyttes bedst muligt, og giver især studerende adgang til et bredere udvalg af relevant litteratur til deres opgaver og studier.

De samme hensyn gør sig gældende ved tildeling af klassemærker til artikler, som ved en udfasning ikke vil optræde i søgninger og videreklik på klassemærker. Herved går man glip af aktuelle artikler om et givent emne, der ydermere for mange artiklers vedkommende kan læses online eller skaffes gennem Det Kgl. Biblioteks Artikelservice.

En fuld eliminering af biplaceringer – eller fravalg af klassemærker på artikler – vil øge risikoen for, at relevante materialer overses. Det vil samtidig føre til en mindre effektiv udnyttelse af bibliotekets samlede ressourcer. Anbefalingen er derfor fortsat at benytte biplaceringer i samme omfang som nu. Man kan overveje at analysere brugen af biplaceringer igen om nogle år, når ontologien er i brug og måderne at lave emnesøgninger på eventuelt har forandret sig.

Skønlitterære tillægstal og biplaceringer

Klassificering af skønlitteratur kan være meget kompleks og tidskrævende.

Det skyldes fortrinsvist, at der ved registrering af skønlitteratur i nationalbibliografien gives særlige tillægstal til DK5 klassemærket.

Tillægstallene har været brugt til at opdele skønlitteraturen i overordnede grupper efter

- form
- målgruppe
- værker af en eller flere forfattere
- værker fra før 1901
- oversættelser - til dansk eller et fremmedsprog

Opdelingen gjorde den trykte nationalbibliografi lettere at overskue og bliver pt. anvendt som kategorier i den årlige bogstatistik.

Bortset fra værkets år er alle data imidlertid tilgængelige i de bibliografiske poster i form af andre dataelementer end tillægstal til klassemærket. Hvis der foretages en revision af søgeopsætningen til bogstatistikken med udeladelse af kriteriet for værker før 1901 (hvis relevans er overskuelig) kan tillægstallene udgå og klassificeringsprocessen forenkles.

Erfarne bibliotekarer søger sandsynligvis på tillægstallene, men også her er det muligt at fremfinde indholdet på anden måde.

Formatmæssigt har det pga. tillægstallene været nødvendigt at skelne ikke blot mellem hoved- og biplaceringer samt opstillingsklassemærke, men også mellem nationalbibliografiske biplaceringer og biblioteksbiplaceringer.

Ved bortfald af tillægstallene kan også kompleksiteten i formatet reduceres, så der efterfølgende alene opereres med nationalbibliografisk hovedplacering, opstillingsklassemærke samt biplaceringer i almindelighed.

Forslag til fremtidig formatering

n nationalbibliografisk hovedplacering

o opstillingsklassemærke

~~q nationalbibliografisk biplacering~~

~~r biblioteksbiplacering~~

m opstillings- og hovedplacering

p biplacering

~~z tilføjede cifre efter bindestreg (tillægstal)~~

Ex:

001 00 *a 137855801 *b 870970

041 00 *p dan *p ger *c ger

245 00 *a Digte fra baglandet *p Gedichte aus dem Hinterland

652 00 *n 86.4 *z 21

652 00 *o sk
652 00 *q 86.4 *z 01
652 00 *r 84
>
652 00 *n 86.4
652 00 *o sk
652 00 *p 84

Danmarks Statistiks behov i forhold til genreopdelinger i samspil med andre kilder skal afklares, og en ændring i DBC's leverance til Danmarks Statistik i forbindelse med bogstatistikken vil skulle aftales.

Forenkling i form af færre klassemærker

Der er lavet optællinger af antal forekomster af klassemærker i poster katalogiseret af DBC og biblioteker for at identificere klassemærker, der er meget lidt brugt.

Optællingerne er opgjort for registreringer fra 2020 og frem samt for alle poster som helhed. Der er arbejdet videre med bøger og artikler samlet. Alfabetiske underdelinger er fjernet, så det er de rene klassemærker, der er talt.

Hovedplacering i poster fra 2020 og frem:

4118 forskellige klassemærker er brugt
1002 klassemærker kun brugt 1 gang
1915 klassemærker er brugt 5 eller færre gange
332 klassemærker er brugt mere end 300 gange

Hovedplacering i alle poster:

13163 forskellige klassemærker er brugt
3648 klassemærker brugt 1 gang
6880 klassemærker er brugt 5 eller færre gange
588 klassemærker er brugt mere end 2000 gange

Af disse klassemærker er en del decentralt brugte klassemærker, som ikke optræder i den aktuelle DK5-oversigt, og som derfor ikke er taget i betragtning. En del af de sparsomt brugte klassemærker er på nuværende tidspunkt blevet nedlagt.

Klassemærker, der i perioden efter 2020 er brugt meget få gange og ligeledes er brugt sparsomt i hele basen samt som biplaceringer, er blevet vurderet for at fastslå, om de med fordel kan nedlægges, samles med andre klassemærker eller kan placeres i et mere overordnet klassemærke. Der er også taget højde for antallet af SBD-titler for at vurdere omfanget af materialer i folkebibliotekerne, der vil blive berørt. Der vil ikke ske en retrospektiv rettelse af de berørte klassemærker af ressourcehensyn både for DBC, der skal rette posterne og for bibliotekerne, der skal ændre bogrygge.

Der er udpeget ca. 150 klassemærker, der umiddelbart kan nedlægges/sammenlægges og dermed skabe mere enkelthed i klassificeringen. Eksempler:

- 24.42 **Salmek Konkordanser**
→ kan lægges ind under 24.4 **Salmer**
-
- 25.2 **Missionsselskaber**
25.3 **Mission blandt jøder og muslimer**
25.4 **Mission i Europa**
25.5 **Mission i Asien**
25.52 **Mission i Indien**
25.58 **Mission i Kina**
25.6 **Mission i Afrika**
25.7 **Mission i Amerika**
25.8 **Mission i Grønland**
25.9 **Mission i Australien**
→ kan lægges ind under 25.1 **Missionshistorie**
- 33.13 **Funktionærforhold**
→ kan lægges ind under 33.11 **Arbejdsforhold**
- 62.711 **Hestevogne**
→ kan lægges ind under 61.71 **Cykler, hestevogne og mindre transportmidler på land**
- 65.31 **Stenografi**
65.34 **Skrivning. Kalligrafi**
65.35 **Maskinskrivning**
65.39 **Korrespondance i alm.**
→ foreslås samlet under **65.3 Kontorteknik** (overskriften skal ændres til mere nutidig betegnelse).

Derudover er der identificeret grupper, der med fordel kan få en anden og mere tidssvarende overskrift.

Der findes flere grupperinger af klassemærker, som eventuelt kan nedlægges eller sammenlægges, men det kræver en grundig vurdering af de tilhørende fordele og ulemper. Det gælder eksempelvis de meget fagspecifikke metagrupper (xx.03, xx.04 og xx.06 om terminologi, foreninger og værker af blandet indhold), der kun anvendes i begrænset omfang. En eventuel sammenlægning bør derfor analyseres. Endvidere kan inddelingen i tidsaldre for forskellige kunstarter overvejes, men det skal undersøges, om det er hensigtsmæssigt at fjerne de nuancer, som en sådan forenkling vil medføre.

De foreslåede nedlæggelser omfatter kun et begrænset antal materialer og vurderes at være praktisk håndterbare uden retrospektive rettelser. Samtidig vil en sammenlægning af de berørte klassemærker samlet set bidrage til en forenkling af DK5. Samlingen af de mindre grupper vil desuden øge systemets

brugervenlighed, og tildelingen af klassemærker bliver enklere for både DBC's registrerende medarbejdere og biblioteker, der katalogiserer med reduktion af risici for fejl.

Fravælgelse af klassemærker på visse materialetyper

Bibliografisk Råd har tidligere medgivet, at det ikke giver mening at klassificere videnskabelige rapporter efter DK5. Dette er ikke implementeret fuldt ud.

En række af videnskabelige rapporter registreres pt. af økonomiske hensyn som "kollektive serier" i en hoved-/bindpost struktur, med et meget bredt klassemærke dækkende serien som helhed, men ikke synderlig anvendeligt.

Med RDA overgår vi til registrering af de enkelte bind i enkeltbindsposter, som egentlig skulle have klassemærker. Det vil dog ikke give mening at forsøge at klassificere disse efter DK5. De biblioteker, der anvender denne type materialer anvender normalt ikke DK5 og DK5 har i mange tilfælde ikke en dybde, der vil være præcis nok

Eksempel:

DMI report [tekst (online)] / ansvarlig institution: Danmarks Meteorologiske Institut. - 16/01- . - Danish Meteorological Institute, 2016- . - DK5: 55.8

Uregelmæssig. - Serie. - Varianttitler: DMI rapport ; DMI scientific report. - Fortsættelse af: Technical report (Danish Meteorological Institute). - Beskrivelsen baseret på: 17/09.ISSN 2445-9127.

21/35 : Data driven climate change adaptation part B - national and local scale flood modelling as a basis for damage cost assessments : final scientific report of the 2020 National Centre for Climate Research work package 3.1.1, data-driven climate service (part B) / forfatter: Morten Andreas Dahl Larsen ... [et al.]. - 2021. - Ill. i farver

Med resumé på dansk.

Årligt registrerer DBC ca. 300 bindposter på kollektive serier, der med denne tilgang ikke vil give et merarbejde i forhold til klassificering efter overgang til RDA.

Fiktionsfilm tildeles i dag klassemærkerne 77.7 Spillefilm og 77.74 Børnefilm. Disse anvendes kun i nogle biblioteker som opstilling, og et enkelt bibliotek har sat spørgsmålstejn ved deres nytteværdi. Logfilerne viser dog, at der foretages mange søgninger på disse klassemærker – formentlig mange af dem maskinelle som afgrænsning. Så længe IMS ikke understøtter søgninger på koder eller emneord, vurderes klassemærkerne derfor fortsat at have en funktion.

På musikområdet bruges klassemærkerne ligeledes ikke til opstilling. Inden for klassisk musik – og især på nodeområdet – benyttes de dog stadig i høj grad til søgning. Det kunne derfor undersøges, om klassemærker for ikke-klassisk musik kan undværes. I logfilerne ses mange søgninger på 78.794* Rock og 78.7941 Antologier af rock, som også kan findes via opstillingsgruppen bef og bea. Også her kan der være tale om maskinelle søgninger, der udelukkende kan anvende klassemærker. Desuden skal det afklares, om klassemærkerne bruges til at underopdele rockmusikken i udlånet.

Samlet set bør film- og musikområderne analyseres nærmere med henblik på at vurdere mulighederne for forenkling af klassifikationen.

Brugsanalyse i diverse grænseflader

I det danske folkebibliotekslandskab findes der flere platforme, hvor man kan søge efter og få vist materialer: Bibliotek.dk, Netpunkt, folkebibliotekernes CMS, Biblioteket-appen samt apps til eReolen og eReolen GO. I det følgende gennemgås disse grænseflader for mulighederne for søgning, visning (fx overskrifterne fra DK5 basen) og filtrering på DK5:

Bibliotek.dk

- Man kan søge fritext på klassemærker i både default (simple search) og avanceret søgning, hvor man desuden kan vælge DK5 i en rullemenu. Både hoved- og biplaceringer kan søges, mens der ikke kan søges på alfabetiske underdelinger.
- Klassemærket vises ikke i oversigten over søgeresultatet, men fremgår tydeligt i båndet Detaljer under kategorien dk5, når man åbner en specifik materialepost. Der er ingen overskrift knyttet til klassemærket.
- Man kan klikke på klassemærket for at udføre en videresøgning.
- DK5 indgår ikke i filtrene.

Visning i bibliotek.dk:

Bøger / faglitteratur / kokebøger

Meyers hverdagsbønner

Jonas Winge Leisner

Bog ☒ E-bog

Bestil

Fysiske materialer leveres til dit lokale bibliotek
Findes på 94 biblioteker - [Se hvor den er hjemme](#)

Bog, 1. udgave, 2025

Lån Detaljer Beskrivelse Indhold Emneord Minder om Udgaver

Detaljer

Seneste udgave, Bog

Sprog dansk	Udgivet 2025	Ophav Jonas Winge Leisner (forfatter, redaktør) Chris Tonnesen (illustrator) Lars Scheel (opskrifter) Anders Schønnemann (illustrator) m.fl.	Genre og form kokebøger, opskrifter
Omfang 198 sider, ill. i farver	Niveau alment niveau	dk5 64.17	

Beskrivelse

Kokebog med enkle, smagfulde opskrifter på retter med bønner og linser som hovedingrediens. Et kærligt opgør med kødvaner og en hyldest til bæredygtig, grøn hverdagsmad - til alle hjemmekokke, der gerne vil inddrage bælgfrugter i deres hverdag.

Netpunkt

- Man kan søge fritext på klassemærker og med søgekoder.
- Klassemærket vises ikke i oversigten over søgeresultatet, men fremgår tydeligt og centralt placeret i den fulde materialepost. Der er ingen overskrift knyttet til klassemærket.
- Man kan klikke på klassemærket for at foretage en videresøgning.
- DK5 indgår ikke i filtrene.

Det skal bemærkes, at DBC udvikler på et Nyt Netpunkt, hvilket kan få indflydelse på den måde, DK5 søges og vises.

Visning i Netpunkt:

Meyers hverdagsbønner (dansk)

Emne: [linser](#), [ærter](#), [kikærter](#), [bælgfrugter](#), [bønner \(bælgfrugt\)](#), [plantebaseret kost](#), [hverdagsmad](#)
Kogebog med enkle, smagfulde opskrifter på retter med bønner og linser som hovedingrediens. Et kærligt opgør med kødvaner og en hyldest til bæredygtig, grøn hverdagsmad - til alle hjemmekokke, der gerne vil inddrage bælgfrugter i deres hverdag
Links: [Materialevurdering](#).

 Bog

☐ Læg i kurv

Meyers hverdagsbønner
1. udgave, Kbh., Lindhardt & Ringhof, 2025
198 sider, illustreret i farver

870970-basis:141468413

Bestil flere

[Kopier permalink](#)

[Lokaliseringer](#)

Katalogkoder: ACC202538 DBF202544 BKM202544
Indhold: Bedre bønner (Bælgfrugter, du bør kende ; Pose eller dåse - hvad skal jeg vælge? ; Den perfekt kogte bønne - en guide ; Genveje til flere hverdagsbønner) ; Opskrifter (Små retter ; Salater ; Supper ; Pasta og nudler ; Fladbrød og tacos ; I en gryde ; På panden ; I ovnen)
illustratorer: [Chris Tonnesen](#), [Anders Schønnemann](#)
opskrifter: [Lars Scheel m. fl.](#)
forfatter, redaktør: [Jonas Winge Leisner](#)
redaktør, (hovedansvarlig): [Claus Meyer](#)
[Meyers Madhus](#)
DK5: [64.17](#)
1. udgave
Form: [kogebøger, opskrifter](#)
ISBN: 9788727269740
Seneste oplag: 1. oplag, 2025
Niveau: Alment niveau
I kolofonen: Meyers Madhus
198 sider, illustreret i farver
Opstilling i folkebiblioteker: 64.17

25

Folkebibliotekernes CMS

- Man kan søge fritekst på klassemærker.
- DK5 vises allerede i søgeresultatet. I den fulde materialepost vises det centralt med betegnelsen Emnetal. Der er ingen overskrift knyttet til klassemærket.
- Man kan ikke klikke på klassemærket i søgeresultatet, men fra materialeposten kan man klikke på klassemærket for at foretage en videresøgning.
- Det er muligt at filtrere på emnetal, der vises uden forklarende overskrifter.

Visning fra SMS:

♥

Meyers hverdagsbønner

Af Jonas Winge Leisner

✓ bog udlånt

RESERVÉR BOG

FIND PÅ HYLDEN

Biblioteket har 2 eksemplarer. Der er 7 reserveringer til dette materiale.

Beskrivelse

Kogebog med enkle, smagfulde opskrifter på retter med bønner og linser som hovedingrediens. Et kærligt opgør med kødvaner og en hyldest til bæredygtig, grøn hverdagsmad - til alle hjemmekokke, der gerne vil inddrage bælgfrugter i deres hverdag.

Emnetal 64.17

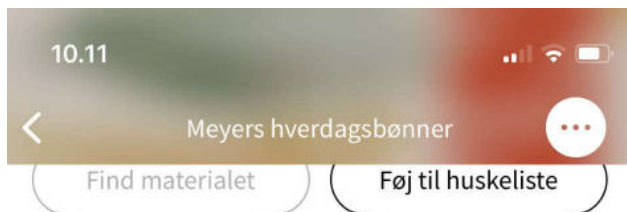
Emneord [linser](#) [ærter](#) [kikærter](#) ▾

Skøn-/faglitteratur [faglitteratur](#)

Biblioteket-appen

- Man kan søge fritekst på klassemærker
- Klassemærket vises ikke i søgeresultatet. Når man åbner en materialepost, skal man udvide visningen for at se klassemærket, som angives under betegnelsen Emnetal. Der er ingen forklarende overskrift.
- Man kan ikke klikke på klassemærket for videresøgning.
- Appen indeholder ingen filtreringsmuligheder.

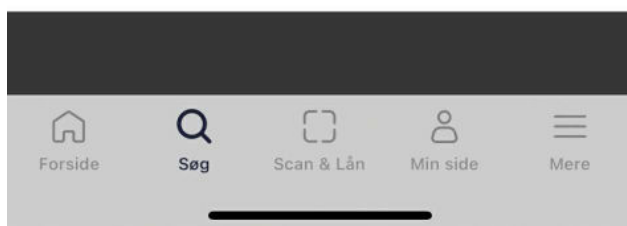
Visning fra biblioteket-app:

Kogebog med enkle, smagfulde opskrifter på retter med bønner og linser som hovedingrediens. Et kærligt opgør med kødvaner og en hyldest til bæredygtig, grøn hverdagsmad - til alle hjemmekokke, der gerne vil inddrage bælgfrugter i deres hverdag

Om materialet

Sprog: dansk
Målgruppe: alment niveau
voksenmaterialer
Omfang: 198 sider
Forlag: Lindhardt & Ringhof
Udgave: 1. udgave, 1. oplag (2025)
Emnetal: 64.17
ISBN: 9788727269740

eReolen og eReolen GO-apps

- Man kan søge fritext på klassemærket.
- Klassemærket vises ingen steder.
- Appsene indeholder ingen filtreringsmuligheder.

Det skal bemærkes, at DDF aktuelt har sendt de tre apps – Biblioteket, eReolen og eReolen GO – i udbud. Dette kan medføre ændringer i både appsenes udformning og deres funktionalitet i forhold til søgning og visning af klassemærker.

Forslag til forbedringer af grænseflader i FBI

DBC har ansvaret for Bibliotek.dk og Netpunkt, og forslagene nedenfor er derfor afgrænset til disse to grænseflader.

Mange biblioteksansatte har ikke så meget erfaring med DK5-systemet, at de kan huske de enkelte klassemærkers indhold, og borgerne har ofte ingen forudsætninger for at udlæse emnet af DK5-tallet. Det ville derfor være en væsentlig forbedring af både Netpunkt og bibliotek.dk, hvis klassemærket blev ledsaget af overskrift fra DK5-basen, der angiver emnet. En sådan tilføjelse vil give et bedre overblik og gøre det lettere at vurdere det emnemæssige indhold af den post, man får vist, samt om man ønsker at klikke videre på et klassemærke.

For bibliotekernes brugere er kendskabet til DK5 generelt meget begrænset. Interviews og spørgeskemabesvarelser viser, at mange borgere opfatter DK5-tallet som et tilfældigt nummer uden særlig betydning. For at øge forståelsen kunne man derfor overveje at ændre overskriften i Bibliotek.dk fra DK5 til Emnetal eller en anden betegnelse for at beskrive tallets funktion.

Brugen af filtre i Bibliotek.dk er i dag begrænset. Hvis bibliotekerne ønsker det, kunne det dog overvejes at indføre et filter for DK5-klassemærker – efter samme princip som i folkebibliotekernes CMS. For at gøre dette mere brugervenligt bør klassemærkerne også i filtret ledsages af forklarende overskrifter, så brugerne lettere kan orientere sig i de emner, klassemærkerne dækker over.

Brug af DK5-klassemærker i søgning

Der er udtrukket logfiler fra den professionelle grænseflade Netpunkt samt fra den søgemaskine, der bruges i de borgervendte grænseflader bibliotek.dk og folkebibliotekernes CMS'er fra januar-marts 2025.

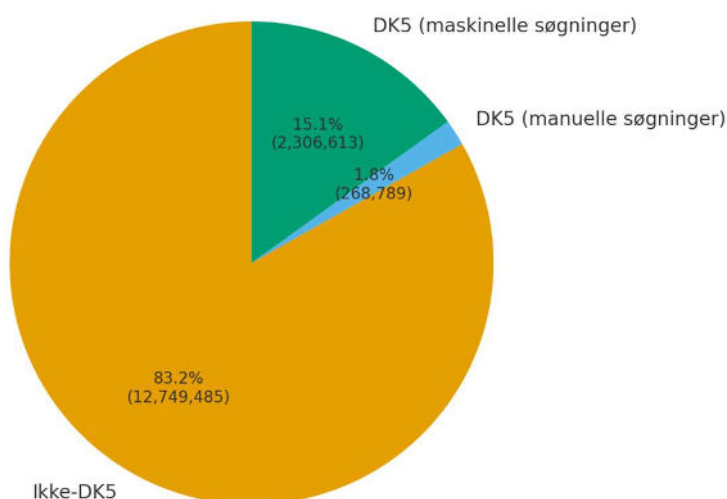
Netpunkt - søgninger på DK5

	2025-Q1	
Kald i alt	1.102.791	
Kald med indeksnavn	804.510	
	Antal	Pct. af kald
Indeks "dk"	12.114	1,10 %
Indeks "ldk"	1.592	0,14 %
Indeks "scan.ldk"	0	0,00 %
Indeks "facet.dk5"	3	0,0003 %
Indeks "cl"	382	0,03 %
Indeks "ok"	1.035	0,09 %
Indeks "lok"	9	0,0008 %

Logfilerne viser, at kun ca. 1,4 procent af søgningerne i den professionelle grænseflade indeholder klassemærker. Netpunkt bruges i høj grad til verifikation og bestilling af specifikke materialer, og emnesøgninger er derfor ikke så hyppige.

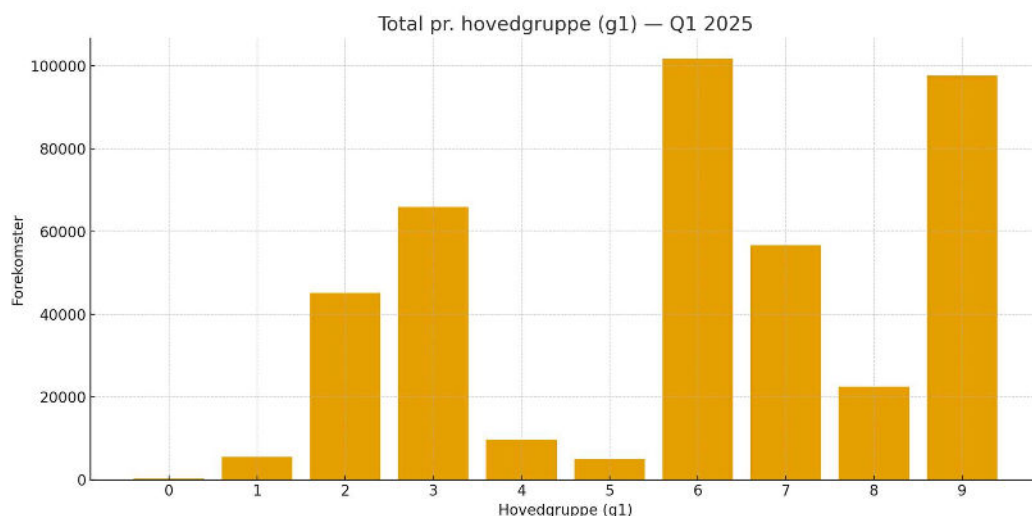
Anderledes ser det ud, når man kigger på bibliotek.dk og Folkebibliotekernes CMS. Her er der lige under 17 % af søgningerne, der indeholder DK5-klassemærker.

Søgninger i borgervendte grænseflader fordelt på DK5

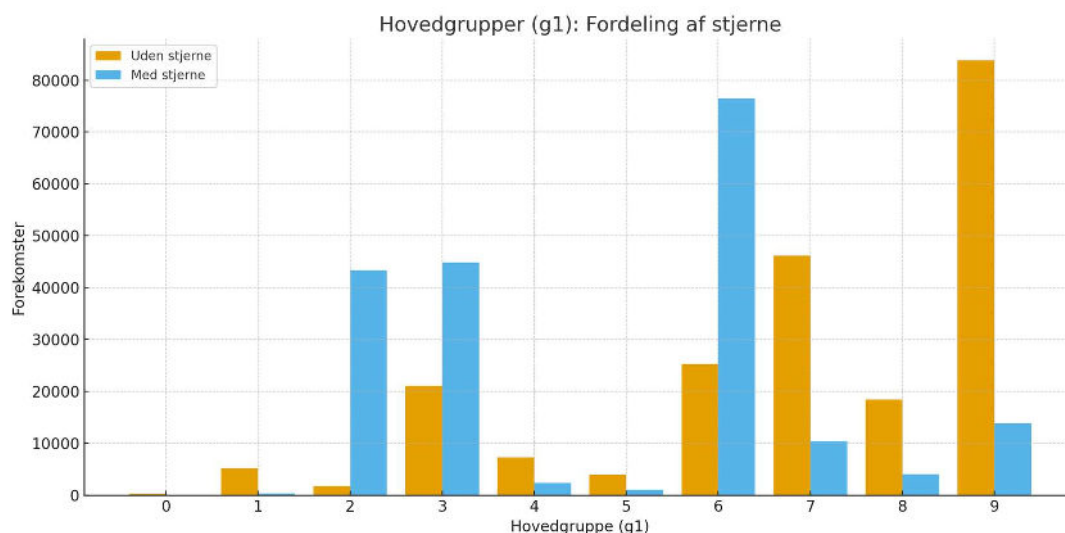

Det er en ganske pæn andel af søgninger. En stor del af disse søgninger vurderes til at være maskinelle søgninger. Det kan være svært at identificere maskinelle søgninger, men der er indikatorer i søgningerne, der gør det sandsynligt, at de er maskinelle, fx hvis søgestrengen indeholder angivelse af nyligt accessionerede materialer. Det indikerer, at søgningen er lavet til karruseller eller lign. At DK5 i høj grad anvendes som bagvedliggende søgestruktur, især i automatiserede systemer, gør det vigtigt at bevare konsistens i klassificeringen.

Fratrukket de maskinelle søgninger, kommer man ned på et niveau på ca. 1,8 % af søgningerne. En del af søgningerne på DK5 bruges til at afgrænse søgeresultatet. 99.4 **Biografier** med 102634 søgninger er langt det mest søgte klassemærke og også 77.7 **Spillefilm** med 4067 søgninger og 77.74 **Børnefilm** med 1380 søgninger er ofte brugt som afgrænsning som tidligere nævnt. Der er 10-grupper, der er mere brugt i DK5-søgninger end andre. Herunder ses graf fra de borgervendte grænseflader. Mønstret er det samme for den professionelle grænseflade:

Ca. halvdelen af alle søgninger i de borgervendte grænseflader er trunkeret (i graf betegnet som stjerne) og søger altså ikke i et specifikt klassemærke, men en række klassemærker. Det kan både være i maskinelle søgninger og i manuelle søgninger, hvor man ønsker at have både over- og undergrupper indbefattet. Det kan også være udtryk for, at man i søgningen ikke har behov for en helt præcis angivelse af DK5 og for nemheds skyld vælger at trunkere i stedet for at slå et præcist klassemærke op.

Logfilerne tyder på, at DK5 kun i begrænset omfang anvendes til søgning, men dette står i kontrast til resultaterne fra interviews og spørgeskemaundersøgelsen. Her fremhæver mange medarbejdere, at de aktivt bruger DK5 i vejledningssituationer, til sortering og til videreklik samt i forbindelse med udstillinger og nyhedskaruseller.

For medarbejderne er muligheden for at søge på klassemærker et vigtigt redskab i den daglige betjening af borgerne, særligt ved mere avancerede forespørgsler. Selvom denne type søgninger ikke udgør den største andel, er de en central del af bibliotekernes kerneopgave: at sikre borgerne lige adgang til information.

DK5-søgninger anvendes ofte i forbindelse med opgaver og projekter i folkeskolen, på ungdomsuddannelser og på videregående uddannelser, hvor præcis emnesøgning har særlig stor betydning.

DBC-ontologien i forhold til DK5

DBC-ontologien vil på sigt give markant bedre muligheder for hierarkisk og semantisk søgning i emneord, sammenlignet med DBC's nuværende emneordssystem, som ikke indeholder et indbygget hierarki. Med ontologien bliver det muligt at bevæge sig mere intuitivt mellem beslægtede emner – eksempelvis fra overordnede til mere specifikke begreber eller mellem emner, der står i et tematisk

eller funktionelt forhold til hinanden. Dette vil styrke både brugervenligheden og præcisionen i søgninger i de biblioteksfaglige grænseflader. Det forventes, at ontologien vil blive indlemmet i FBI. Ontologien er dog på nuværende tidspunkt ikke moden nok til at teste konkrete sammenhænge mellem udvalgte emner og DK5. Når den er fuldt implementeret, åbner der sig imidlertid væsentlige perspektiver for integration mellem DK5 og ontologien.

DK5 er et struktureret, nonverbalt klassifikationssystem, der organiserer viden ud fra faglige og logiske hierarkier. DBC-ontologien kan supplere dette ved at tilbyde en semantisk struktur, hvor begreber forbindes gennem relationer som overordnet–underordnet, relateret til og associeret med. En konkret integration kunne ske ved, at DK5-klassemærker mappes til ontologiens begreber, så hvert klassemærke får tilknyttet en eller flere beslægtede emnepunkter. Dermed vil et materiale, der fx er klassificeret med 79.6 Idræt, automatisk kunne kobles til relaterede emner i ontologien som sport, motion, træning og idrætshistorie. Borgeren vil dermed kunne søge mere fleksibelt – både via DK5's systematik og via naturligt sprog.

DBC-ontologien er ikke udviklet som et opstillingssystem og kan derfor ikke erstatte DK5 som grundlag for opstilling.

Sammenfatning og forslag til forbedringer af DK5

Generelt er bibliotekspersonalet positive over for DK5, uanset om de anvender systemet som grundlag for den fysiske opstilling, eller om de har udviklet lokale, alternative opstillingsformer. DK5 opleves som et solidt og fleksibelt udgangspunkt, der gør det muligt at tilpasse opstillingen til det enkelte biblioteks behov og brugernes adfærd.

Et numerisk klassifikationssystem som DK5 vurderes desuden at være mere fremtidssikret end et verbalt system, da ændringer i terminologi eller faglige betegnelser ikke nødvendiggør gennemgribende justeringer af hierarkiet.

På baggrund af de indsamlede interviews, spørgeskemabesvarelser, logfilsanalyser og øvrige observationer, som er beskrevet i denne rapport, er her en række konkrete forslag til forenkling, forbedring og videreudvikling af DK5. Formålet er at styrke systemets aktualitet, anvendelighed og formidlingsværdi – både for bibliotekspersonale og for slutbrugere.

Forslagene spænder fra løbende justeringer af sprogbrug og struktur til mere omfattende moderniseringer, der kræver dybdegående arbejde.

Hvert forslag ledsages af en kort faglig begrundelse samt et skøn over det forventede tidsforbrug, hvor dette har kunnet estimeres. Det angivne timeforbrug er på nuværende tidspunkt meget foreløbige tal, da der endnu ikke er foretaget detaljerede analyser af faserne i en eventuel implementering. Sådanne analyser vil naturligvis skulle udarbejdes, hvis man beslutter at arbejde videre med et forslag.

Mere aktiv og struktureret vedligeholdelse

- **Intensivere løbende revisioner med fokus på ændret sprogbrug**

DK5-forum foretager allerede løbende ændringer af DK5. Analysen har peget på en række konkrete forslag, som forventes behandlet i løbet af 2026.

I takt med at sprog, terminologi og verdensopfattelser ændrer sig hurtigere end tidligere, bliver det nødvendigt med en styrket og mere systematisk indsats for revision af både klassemærker, overskrifter, noter og opslagsord.

Tidsforbrug: Metadata: Ca. 100 timer årligt ud over den eksisterende arbejdstid i DK5-forum.

- **Systematisk gennemgang af 10-grupper**

Som et led i at styrke og modernisere DK5 foreslås en målrettet, systematisk gennemgang af én 10-gruppe ad gangen med fokus på opbygning, ordlyd og relevans.

Dette vil give et mere detaljeret kendskab til grupper, der sjældent er i fokus i det daglige arbejde i DK5-forum og sikre en mere balanceret vedligeholdelse af hele systemet.

Tidsforbrug: Afhænger af ambitionsniveauet. For at skabe mærkbar effekt bør der gennemgås mindst to 10-grupper årligt, hvilket estimeres til ca. 350 timer/år i Metadata.

Forenkling af DK5

- **Nedbringelse af antallet af klassemærker**

Analysen har identificeret omkring 150 klassemærker, der enten kan indgå i overordnede grupper eller nedlægges som forældede. Disse ændringer kan umiddelbart udføres. Der udestår en vurdering af metagrupper og tidsperioder for kunstgrupper.

Forslaget vil forenkle DK5 for både borgere og indekssører. Da klassemærkerne omfatter meget få materialer, vurderes en sammenlægning at kunne gennemføres uden større praktiske konsekvenser for bibliotekerne.

Tidsforbrug: Metadata: Ca. 50 timer til vurdering af metagrupper og kunstperioder. Ca. 100 timer til nedlæggelse af klassemærker ved opstart og ca. 40 timer årligt til opfølgning.

- **Færre klassemærker med mange cifre**

Der foreslås en forenkling af udvalgte klassemærker – fx færre detaljerede underdelinger af kagebøger – for at gøre systemet mere anvendeligt i praksis. Bibliotekernes ønsker skal afklares i forhold til de 2 foreslåede muligheder i form af inddeling i verdensdele og/eller model med alfabetisk angivelse af land.

Tidsforbrug: Metadata: Ca. 75 timer til afklaring af model og alt efter den valgte model 100 -150 timer ved opstart.

- **Skønlitterære tillægstal og biplaceringer**

Der foreslås en forenkling i form af bortfald af tillægstallene, så der alene opereres med nationalbibliografisk hovedplacering, opstillingsklassemærke samt biplaceringer i almindelighed. *Tidsforbrug:* Metadata: Afklaring med Danmarks Statistik: Ca. 20 timer. Ca. 50 timer til eventuel omkodning af Danmarks Statistiks udtræk. Ca. 75 timer til ændring af praksis-beskrivelse og undervisning af katalogisatorerne. Forslaget vil medføre mindskelse af ressourcerne til klassificering af skønlitteratur. Det er svært på nuværende tidspunkt at give et bud på omfanget, da klassificeringen er en integreret del af katalogiseringen.

- **Flere materialer uden klassemærker**

Kollektive serier, der efter RDA skal katalogiseres som enkeltbind, forsynes på linje med Ph.d'er ikke med klassemærker.

Tidsforbrug: neutralt, da de kollektive serier i dag katalogiseres som bind.

Udvikling og formidling af DK5

- **Opstillingskategorier**

Der kan ud fra ønsker fra folkebibliotekerne udvikles opstillingskategorier inden for udvalgte emneområder, som dækker flest mulige bibliotekers behov.

Tidsforbrug: Metadata: Ca. 150 timer ved opstart til identifikation af klassemærker og emneord og ca. 50 timer årligt til løbende justeringer. Produktudvikling: Ca. 250 timer til teknisk implementering i posterne eller på anden vis.

- **Formidling af DK5 til medarbejdere**

For at styrke kendskabet til DK5 og dets digitale værktøjer anbefales målrettet formidling og kompetenceudvikling, fx gennem webinarer og informationsmateriale om DK5 og samt de 2 sites dk5.dk og pro.dk5.dk, der også foreslås beriget med en samlet liste over klassemærker og overskrifter.

Tidsforbrug: Metadata: Ca. 150 timer over 1-2 år til kompetenceudvikling af biblioteksmedarbejdere. Produktudvikling: Ca. 100 timer til at indarbejde en liste over klassemærker i dk5-sites.

- **Grænseflader**

Overskrifter fra DK5 ved klassemærket i både bibliotek.dk og Nyt Netpunkt anbefales. I bibliotek.dk omdøbes dk5 til Emnetal i post-visningen for bedre formidling og der laves et filter til DK5.

Tidsforbrug: Produktudvikling: Ca 100 timer til udvikling af bibliotek.dk. Overskrifter og evt. filter kan indgå i prioriteringen til Nyt Netpunkt.

Behov for videre analyser

Områder, hvor der ikke umiddelbart kan laves forslag til indsatsområder indbefatter:

- Børnebiblioteksområdet
- DBC-ontologi/DK5
- Film- og musik-områdets klassificering
- Forenkling af metagrupper og tidsperioder for kunstarter

• **Afrunding**

De beskrevne forslag repræsenterer et balanceret mix af kortsigtede og langsigtede udviklingstiltag, der samlet set skal styrke DK5 som både klassifikationssystem og formidlingsredskab.

De mindre, løbende revisioner vil sikre, at systemet følger sproglig og faglig udvikling, mens de mere strukturelle initiativer kan bidrage til at modernisere og effektivisere arbejdet med klassifikation i de kommende år.

Målet er, at DK5 fortsat skal være et relevant, robust og brugervenligt redskab, der understøtter bibliotekernes rolle som formidlere af viden og kultur – og samtidig forbliver fleksibelt nok til at kunne udvikles i takt med teknologiske og faglige forandringer.

I samarbejde mellem DBC og SLKS skal det fastslås, hvilke forslag, der skal arbejdes videre med tillige med en prioritering af forslagene. Det er afgørende, at der sættes midler af til at implementere forslagene, enten i form af ekstra penge eller i form af en øremærket pulje indenfor det nationalbibliografiske budget til videreudvikling af DK5. Det sidste vil medføre, at pengene skal tages fra antallet af registreringer. Der skal herefter laves en implementeringsplan med angivelse af tidshorisont.

Bilag

- Bilag 1: Kommissorium til DK5 analyse
- Bilag 2: Spørgeskema rapport
- Bilag 3: Spørgeskema
- Bilag 4: Kommentarer til DK5 fra biblioteker